

Hallintovaliokunnalle

Keskusrikospoliisin lausunto hallintovaliokunnalle asiassa HE 51/2026 vp

Eduskunnan hallintovaliokunta on pyytänyt Keskusrikospoliisilta lausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi ulkomaalaislain ja rikoslain 17 luvun 7 b §:n muuttamisesta (HE 51/2026 vp).

1. Lausuttavana oleva asia

Hallituksen esityksen luonnoksessa ehdotetaan muutettavaksi ulkomaalaislakia ja rikoslakia.

Esityksessä ehdotetaan, että muissa kuin turvapaikka-asioissa tehtävien maasta karkottamista koskevien päätösten täytäntöönpanokelpoisuutta koskevia säännöksiä muutettaisiin siten, että ne voitaisiin panna täytäntöön nykyistä nopeammin. Jatkossa muutoksenhaku karkottamispäätökseen ei lykkäisi automaattisesti päätöksen täytäntöönpanoa siihen asti, kunnes tuomioistuin ratkaisee valituksen. Karkottamispäätökset voitaisiin panna täytäntöön 30 päivän kuluttua tiedoksisaannista eli valitusajan päättymisen jälkeen. Jos päätöksestä valitettaisiin, valitus ei estäisi päätöksen täytäntöönpanoa, mutta hallintotuomioistuin voisi hakemuksesta kieltää tai keskeyttää päätöksen täytäntöönpanon. Muutokset koskisivat sekä kolmannen maan kansalaisia että Euroopan unionin kansalaisia ja heidän perheenjäseniään.

Maasta poistamista ehdotetaan tehostettavaksi täsmentämällä, että myös maastapoistamispäätökseen liittyvän valitusprosessin aikana tehty uusi oleskelulupahakemus johtaisi lähtökohtaisesti hakemuksen hylkäämiseen. Lisäksi ehdotetaan sääntelyä, jolla vältettäisiin tarve tehdä moninkertaisia maastapoistamispäätöksiä. Myös säilöönoton enimmäiskeston laskentaa tarkennettaisiin tilanteissa, joissa säilöönotto koostuu useista eri perusteiden tehdyistä säilöönottojaksoista.

Esityksessä ehdotetaan, että maasta poistamista koskevaa sääntelykokonaisuutta selkiytettäisiin suhteessa Euroopan unionin lainsäädäntöön. Euroopan unionin kansalaisia koskisi jatkossa yksi maastapoistamismenettely nykyisten kahden menettelyn sijaan. Turvapaikka-asioden ja muuttoliikkeen hallintaa koskevan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen mukaiset siirtopäätökset erotettaisiin käännättämisestä. Lisäksi rajanvetoa pääsyn epäämisen ja käännättämisen välillä täsmennettäisiin.

Esityksessä ehdotetaan tehtäväksi myös joitakin muutoksia, jotka perustuvat soveltamiskäytännössä esiin nousseisiin muutostarpeisiin. Niitä ovat muun muassa muutosehdotukset, jotka koskevat kansainvälistä suojelua koskevaan päätökseen liittyvän maasta-

poistamispäätöksen tiedoksiantoa, esitystä oleskeluluvan peruuttamiseksi, oleskelulupakortin ja oleskelukortin tilapäistä haltuunottoa sekä ulkomaalaisen henkilötuntomerkkien ottamista.

Lisäksi lakiin lisättäisiin säännös mahdollisuudesta määrätä ennakollinen maahantulokielto sellaiselle muualla kuin Suomessa oleskelevalle kolmannen maan kansalaiselle, joka aiheuttaa vakavan uhan yleiselle järjestykselle, yleiselle turvallisuudelle tai kansalliselle turvallisuudelle. Maahantulokieltoa koskevaan sääntelyyn ehdotetaan myös eräitä muita muutoksia.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 12.6.2026.

2. Suomen ja Schengen-alueen turvallisuuden ja rikostorjunnan tehostaminen

Keskusrikospoliisi pitää tärkeänä ja kannattaa esityksen tavoitetta tehostaa Suomen ja Schengen-alueen turvallisuutta ja rikostorjuntaa. Keskusrikospoliisi arvioi, että ehdotetut ulkomaalaislain ja rikoslain muutokset vahvistavat Suomen ja Schengen-alueen turvallisuutta sekä parantavat myös turvallisuusviranomaisten edellytyksiä vaikuttaa ennakollisesti tällaisten uhkien muodostumiseen.

3. Unionin kansalaisen ja hänen perheenjäsenensä sekä Pohjoismaan kansalaisen maahantulon estämisen sekä maasta karkottamisen perusteet

Keskusrikospoliisi pitää selventävinä ja kannatettavina ulkomaalaislain 167 §:n ja 169 §:n Pohjoismaan kansalaisia koskevia muutoksia, jolloin jatkossa esimerkiksi 167 §:ssä mainituin perustein myös Pohjoismaan kansalaisen maahantulo voidaan Euroopan unionin kansalaisen ja hänen perheenjäsenensä ohella estää.

Huomioiden muodostuneen oikeuskäytännön Keskusrikospoliisi pitää hyvänä ulkomaalaislain 168 §:n 5 momentin lopun selventävää tarkennusta "Pakottavaksi syyksi katsotaan myös se, että unionin kansalaisen epäillään vakavasti vaarantavan Suomen tai muun valtion turvallisuutta".

Keskusrikospoliisi katsoo, että edellä mainitut muutokset parantavat viranomaisten edellytyksiä puuttua ja estää sisäistä turvallisuutta vaarantavaan tai uhkaavaan toimintaan.

4. Maahantulokiellon määrääminen

4.1. Maahantulokiellon määrääminen henkilön poistuttua jo Suomesta

Keskusrikospoliisi pitää tärkeänä ja kannatettavana, että maahantulokielto voidaan määrätä myös henkilölle, jonka maastapoistamispäätös on pantu jo täytäntöön, mutta peruste maahantulokiellolle on tullut ilmi vasta sen jälkeen, kun henkilö on poistunut

maasta. Esityksessä on hyvin tunnistettu niitä epätarkoituksenmukaisia tilanteita, joita nykyisellään on voinut muodostua. Keskusrikospoliisi toteaa, että mikäli henkilö pyrkii uudelleen Schengen-alueelle, maahantulokielto on keskeinen instrumentti Suomelle ja Schengen-alueen muille viranomaiselle henkilön tunnistamisessa. Maahantulokielto kuulutuksen merkitys korostuu erityisesti silloin, kun torjutaan järjestäytyneen tai valtiollisen toimijan uhkaa aiheuttavaa toimintaan. Keskusrikospoliisi arvioi, että muutos vahvistaa niin Suomen kuin myös Schengen-alueen turvallisuutta.

4.2. Ennakollisen maahantulokiellon määrääminen

Keskusrikospoliisi pitää tärkeänä ja kannattaa ennakollisen maahantulokiellon määräämisen mahdollistamista. Keskusrikospoliisi toteaa, että vakavaa uhkaa aiheuttavien henkilöiden kohdalla maahantulon edellytksiin on tärkeää voida vaikuttaa jo ennalta.

Ennakollista maahantulokieltoa koskevan säännöksen soveltamisala on esityksessä laajennettu vastaamaan SIS-rajatarkastusasetuksen 24 artiklan 1 kohdan a alakohdtaa, jossa säädetään maahantulon ja maassa oleskelun epäämistä koskevan kuulutuksen tekemisestä sillä perusteella, että kolmannen maan kansalaisen läsnäolosta Schengen-alueella aiheutuu uhka yleiselle järjestykselle, yleiselle turvallisuudelle tai kansalliselle turvallisuudelle. Keskusrikospoliisi pitää jatkovalmistelussa tehtyä ennakollista maahantulokieltoa koskevan säännöksen soveltamisalan muutosta erittäin tärkeänä ja positiivisena säännöksen tavoitteiden toteuttamisen kannalta.

Hallituksen esityksessä on tuotu esiin, että esitykset ennakollisista maahantulokielloista saapuvat erityisesti muilta viranomaisilta ja joissain tilanteissa poliisin muiden tehtävien kautta. Muodostettavassa uudessa tehtävässä on kyse tällaisten esitysten käsittelystä, eikä muodostettavasta uudesta velvoitteesta paljastaa yleisen järjestyksen, yleisen turvallisuuden tai kansallisen turvallisuuden uhkia ja tehdä päätöksiä oma-aloitteisesti. Keskusrikospoliisi pitää hyvänä asiana, että esityksen jatkovalmistelussa tämä on tuotu selkeästi esiin.

4.2.1. Ennakollisen maahantulokiellon määräämisen taloudelliset vaikutukset

Hallituksen esityksessä todetaan, että ennakollisen maahantulokiellon määräisi poliisi ja tarkoituksena olisi, että Poliisihallitus osoittaisi tehtävän lähtökohtaisesti Keskusrikospoliisille. Kyse olisi Keskusrikospoliisille uudesta tehtävästä. Ennakollisen maahantulokiellon määrääminen edellyttää laajaa pääsyä turvallisuusviranomaisten arkaluonteisiin tietoihin ja rikostiedustelullisen, eri lähteistä peräisin olevan tiedon merkityksellisyyden arviointia ja käsittelyä. Tehtävä edellyttää oikeudellista asiantuntemusta ja erikoistumista, sisältäen todennäköisesti myös erilaisiin tietopyyntöihin vastaamista ja edustamista hallintotuomioistuimissa sekä muita maahantulokieltopäätöksistä aiheutuvia oikeudellista asiantuntemusta vaativia lisätehtäviä. Tehtävän keskittäminen yhteen paikkaan tukisi päätösten yhdenmukaisuutta ja laatua. Keskusrikospoliisi pitää tehtävän sijoittamista ja

keskittämistä Keskusrikospoliisiin perusteltuna. Keskusrikospoliisi toteaa, että ennakoitavan maahantulokiellon määrittämisestä muodostuu taloudellisia vaikutuksia. Esityksessä arvioitu 2-3 henkilötyövuoden tarve on Keskusrikospoliisin arvion perusteella todennäköisesti paikkansa pitävä. Taloudelliset vaikutukset on esityksessä tunnistettu hyvin.

Esityksessä on tuotu esiin, että ennakoitavien maahantulokieltojen määrittäminen vaikuttaa myös Keskusrikospoliisiin sijoitetun SIRENE-verkon Suomen toimiston (jatkossa SIRENE-toimisto) toimintaan. Vaikutus muodostuu, koska SIS-kuulutuksiin liitettävät biometriset tiedot ja asiakirjatiedot liitetään kuulutuksiin manuaalisesti. SIRENE-toimisto on lisäksi keskitetty yhteyspiste SIS-kuulutuksia koskevien lisätietojen vaihdossa. Keskusrikospoliisi arvioi, että työmäärän lisäys ennakoitavasta maahantulokieltoja koskevien SIS-kuulutusten osalta on verrattain vähäinen ja tällöin nykyisten tehtävien puitteissa järjestetty.

5. Henkilötuntemerkkien ottaminen SIS-kuulutuksiin

Keskusrikospoliisi pitää tärkeänä ja kannatettavana toimia, jotka edistävät henkilötuntemerkkien järjestelmällistä lisäämistä SIS-kuulutuksiin, sillä ne vahvistavat SIS-kuulutusten vaikuttavuutta. Keskusrikospoliisi toteaa, että henkilötuntemerkit ovat keskeinen edellytys maahantulokieltoon asetetun henkilön tunnistamisessa, mikäli henkilö pyrkii uudelleen Schengen-alueelle muilla kuin maahantulokieltoon merkityillä tiedoilla. Edellä kuvattu tarve korostuu erityisesti järjestäytyneen tai valtiollisen toimijan kohdalla. Huomioiden SIS-kuulutusten vaikuttavuuden Keskusrikospoliisi pitää esitetyn kolmen tilanteen lisäämistä ulkomaalaislain 131 §:n 1 momenttiin perusteltuina.

Keskusrikospoliisi toteaa, että biometristen tietojen, kuten sormenjälkien sekä valokuvan, sekä liiteasiakirjojen, kuten matkustusasiakirjan, lisääminen SIS-kuulutuksiin on manuaalista työtä. SIS-kuulutus kirjataan ulkomaalaisasioiden asiankäsittelyjärjestelmään, josta tiedot tallentuvat SIS-järjestelmään keskusrikospoliisiin sijoitetussa SIRENE-toimistossa. SIRENE-toimisto tallentaa kuulutuksen liitteeksi edellä kuvatut tiedot manuaalisesti. Nykyisessä tilanteessa Maahanmuuttovirasto ei pysty liittämään kuulutuksille biometrisiä tietoja tai liiteasiakirjoja, minkä vuoksi tämä tehdään manuaalisesti SIRENE-toimistossa.

Keskusrikospoliisi toteaa, että mikäli lakimuutosten myötä kuulutusten määrä, joihin SIRENE-toimistossa tietoja joudutaan manuaalisesti lisäämään, kasvaa merkittävästi, voi ulkomaalaislain 131 §:n muutoksista muodostua sille merkittävästi lisää työtä. Ulkomaalaislain 131 §:n muutoksista mahdollisesti seuraava työmäärän lisääntyminen on otettu huomioon hallituksen esityksessä.

Ida Ketonen, ylitarkastaja

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Poliisi 28.04.2026 klo 10:58. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Jakelu

Eduskunnan hallintovaliokunta

Tiedoksi

Poliisihallitus

Keskusrikospoliisi
poliisi.fi